

20. 3. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Možnosti získání přechodného pobytu na území České a Slovenské republiky občany třetích zemí

Řešení problematiky kontroly hranic a pobytu cizinců, jakož i řádné fungování migrační politiky patří mezi prvořadé úkoly jak v rámci slovenského, tak i českého právního řádu. Před rokem 1993 tvořila Česká a Slovenská republika jeden federální státní celek a problematika regulace právních vztahů v oblasti imigrace cizinců byla upravena zákonem č.123/1992 Z.z. o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní Republiky. Rozdělením České a Slovenské Federativní Republiky došlo také k rozdělení právního řádu a potřebě vytvoření vlastního systému regulace právních vztahů v oblasti pobytu cizinců. Průlomovým obdobím v oblasti imigračního práva bylo v obou zemích období vstupu do Evropské unie, resp. období přípravy na vstup a s tím související harmonizace vnitrostátního práva s právem Evropské unie.

Tímto okamžikem se oba státy zavázaly, že v oblasti pobytu cizinců budou kromě prosazování vlastních vnitrostátních zájmů přednostně plnit úkoly vytýčené ve Smlouvě o fungování Evropské unie, tak i v pramenech sekundárního práva EU. V souvislosti se vstupem do Evropské unie bylo v souladu s jednou z hlavních slobod garantovaných Evropskou unií - volným pohybem osob, zapotřebí zavést nový, disparátní systém přístupu k občanům států Evropské unie resp. Evropského hospodářského prostoru a občanům třetích zemí. Jistá míra privilegování občanů členských států EÚ však existovala už předtím a vyplývala ze smluv o přidružení České a Slovenské republiky k Evropské unii.

Vývoj právní úpravy v oblasti imigračního práva je přirozeně velmi dynamický, nicméně základní principy zůstávají stejné jak pro českou, tak i slovenskou právní úpravu, a to zabezpečit ochranu národních zájmů a zároveň zabezpečit slobodu pohybu a pobytu osob ve smyslu unijního práva.

Současná právní úprava imigračního práva obou zemí v oblasti pobytu cizinců ustanovuje taxativní výčet účelů a podmínek, na které se ten který typ pobytu musí vázat. V zásadě je možné konstatovat, že imigrační právo obou států se vyznačuje zásadním, historicky-sociálně podmíněným obsahovým průnikem mezi českou a slovenskou právní úpravou, a to za současné existence jistých rozdílů.

Na první pohled vnímatelný rozdíl představuje odlišné pojmenování některých obsahově příbuzných institutů, resp. stejné pojmenování obsahově odlišných institutů. Přechodný pobyt ve smyslu českého

zákona č. [326/1999](#) Sb. o pobytu cizinců na území České republiky (dále jen jako „český zákon o pobytu cizinců“), představuje široký pojem, který lze negativně definovat jako jakýkoliv jiný druh pobytu než trvalý pobyt. Cizinec je oprávněn pobývat na území České republiky přechodně bez víza, na základě krátkodobého víza, dlouhodobého víza, povolení k dlouhodobému pobytu, nebo na základě tzv. výjezdného příkazu. Naproti tomu, slovenský zákon č. 404/2001 Z.z. o pobyte cudzincov (dále jako „slovenský zákon o pobytu cizinců“) rovněž upravuje tzv. dlouhodobý pobyt, nicméně se jedná o jakousi formu trvalého pobytu, který se uděluje na dobu neomezenou, když uvedené nekoresponduje s obsahovým vymezením pojmu dlouhodobý pobyt ve smyslu české právní úpravy.

Přechodný pobyt ve smyslu slovenského zákona o pobytu cizinců opravňuje občana třetí země pobývat, vycestovat a opětovně vstoupit na území Slovenské republiky v rámci doby, na kterou bylo povolení k pobytu uděleno, přičemž je jeho udělení vázáno pouze na jeden účel. Má-li občan třetí země v úmyslu vykonávat jinou činnost, než za účelem které mu byl udělen přechodný pobyt, je ve většině případů povinen podat novou žádost o udělení přechodního pobytu.

Obsahově nejbližším k institutu přechodného pobytu dle slovenského práva je český dlouhodobý pobyt a z určité části také dlouhodobé vízum na pobyt přesahující 90 dnů. Předpokladem vyhovění žádosti podané občanem třetí země na pracovišti Ministerstva vnitra ČR o povolení na dlouhodobý pobyt na území České republiky je splnění několika podmínek. První podmínkou je udělené vízum nad 90 dní, a zároveň podmínka, že plánovaný pobyt v České republice bude trvat po dobu delší než 6 měsíců. Taktéž účel, na který má být dlouhodobý pobyt udělen, musí být totožný s účelem, za kterým bylo cizinci udělené dlouhodobé vízum (existují jisté výjimky). Splnění podmínky předchozího udělení dlouhodobého víza se však nevyžaduje v případě, podá-li cizinec žádost o povolení na dlouhodobý pobyt na zastupitelském úřadě ČR v zahraničí.

V porovnání s tím může občan třetí země dle slovenské právní úpravy podat žádost o povolení k přechodnému pobytu bez ohledu na skutečnost, zda mu bylo předtím uděleno vízum či nikoliv, a to za jakýmkoliv účelem. Občané třetích zemí, na než se vztahuje vízová povinnost a nemají zájem o udělení víza, mohou podat žádost na zastupitelském orgánu Slovenské republiky v zahraničí, občané zemí bez vízové povinnosti na útvaru cizinecké policie v Slovenské republice, a to již v první den svého pobytu a bez ohledu na plánovanou délku pobytu.

Co se týče formy podání žádosti, lze konstatovat větší dávku inovativnosti ze strany českého zákonodárce, neboť v rámci ČR lze podat žádost také prostřednictvím pošty, v elektronické podobě datovou schránkou nebo e-mailem podepsaným zaručeným elektronickým podpisem. Efektivitu uvedeného opatření však snižuje skutečnost, že ve většině případů je žadatel i přesto povinen osobně se dostavit do 5 dnů na příslušné pracoviště Ministerstva vnitra, jinak nebude zahájeno řízení o žádosti. Z podmínky osobního podání žádosti nicméně existují i výjimky, jak je tomu například v případě žádosti o prodloužení povolení na dlouhodobý pobyt za stejným účelem, kdy žadatel již není povinen dostavit se k podání žádosti osobně.

Jak v případě přechodného pobytu na území Slovenské republiky, tak dlouhodobého pobytu ve smyslu české právní úpravy je zapotřebí, aby se pobyt občana třetích zemí vázal na určitý zákonem předpokládaný účel. V zásadě platí, že občan třetí země je oprávněn vykonávat na území ČR pouze činnost, na kterou mu bylo uděleno povolení k pobytu. Z uvedeného pravidla jsou jisté výjimky, když může student v jistém rozsahu také pracovat, nebo zpravidla každý občan bez ohledu na účel svého pobytu, studovat. Podmínkou nicméně zůstává skutečnost, že občan třetí země bude tyto činnosti vykonávat současně tak, aby byl zachován původní účel pobytu.

Účely, pro které je možné udělit povolení k dlouhodobému pobytu v České republice a k přechodnému pobytu v Slovenské republice jsou až na některé rozdíly v zásadě stejné. Povolení k pobytu tak může být udělené zejména za účelem studia, podnikání, společného soužití rodiny nebo

vědeckého výzkumu. V obou zemích lze rovněž udělit povolení k pobytu občanovi třetí země s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu Evropské unie. Slovenský zákon o pobytu cizinců samostatně upravuje také možnost přechodného pobytu za účelem výkonu osobitné činnosti, plnění služebních povinností civilními složkami ozbrojených sil a přechodný pobyt občana třetí země s postavením Slováků žijícího v zahraničí. Český zákon o pobytu cizinců obsahuje také možnost požádat o dlouhodobý pobyt za účelem strpení pobytu, jenž je svojí povahou podobný tolerovanému pobytu ve smyslu slovenského zákona o pobytu cizinců.

Zajímavou změnu přinesla novela českého zákona o pobytu cizinců, která se s účinností od 24.6.2014 zrušila možnost žádat o víza nad 90 dní, tak i o udělení povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání. Zaměstnání na rozdíl od slovenské právní úpravy upravuje v České republice nový institut tzv. zaměstnanecké karty, který v systému přechodných pobytů dle českého zákona o pobytu cizinců představuje samostatní podkategorii pobytu. Zaměstnanecká karta opravňuje cizince pobývat na území České republiky a zároveň pracovat na pracovní pozici, pro kterou byla zaměstnanecká karta vydána. V případě změny pracovní pozice nebo zaměstnavatele se vyžaduje souhlas odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR.

Změny zavedené zaměstnaneckou kartou vycházejí z požadavků práva Evropské unie a svou povahou jsou podobné změnám, jež byly zavedené na území Slovenské republiky novelou zákona o pobytu cizinců, která nabyla účinnost dnem 1.1.2014. Výsledkem novelizací je v obou případech de facto sloučení povolení na pobyt s povolením na zaměstnání.

Požadavky na doklady, které je zapotřebí předložit k žádosti a které prokazují splnění konkrétních podmínek a předpokladů pro udělení toho kterého druhu pobytu, jsou v obou zemích principiálně stejné. Zpravidla se prokazuje účel pobytu, zajištění ubytování po dobu plánovaného pobytu, dostatek prostředků k pobytu po dobu trvání povolení k pobytu, bezúhonnost a zdravotní způsobilost.

Jisté rozdíly lze konstatovat v přístupu obou zemí k zabezpečení ochrany bezpečnosti státu a veřejného pořádku. Zatím co v Slovenské republice platí obligatorní povinnost občana třetí země přiložit k žádosti doklad prokazující bezúhonnost, česká právní úprava ponechává potřebu předložit takový doklad na zvážení příslušného správního orgánu rozhodujícího o podané žádosti.

Ve vztahu k ochraně veřejného zdraví přistoupil slovenský zákonodárce striktněji než český, a to konkrétně tím způsobem, že až na malé výjimky vyžaduje od každého cizince, jemuž bylo vydáno povolení na přechodný pobyt, aby ve lhůtě do 30 dnů od převzetí dokladu o pobytu předložil lékařskou zprávu prokazující, že netrpí žádnou nemocí ohrožující veřejné zdraví. Pokud by cizinec lékařskou zprávu nepředložil, příslušný policejní útvar zahájí řízení o zrušení přechodného pobytu. Ve smyslu české právní úpravy je cizinec sice povinen předložit lékařskou zprávu, ale pouze v případě, že bude k předložení takové lékařské zprávy vyzván, a to na základě důvodného podezření, že trpí závažnou nemocí.

Z důvodů historického propojení českého a slovenského právního řádu, tak i z důvodů nadnárodní regulace jistých aspektů imigračních politik prostřednictvím právních aktů Evropské unie, je systém úpravy imigračního práva v oblasti pobytů občanů třetích zemí na území obou států v mnohých aspektech velmi podobný. Samozřejmě existuje množství rozdílů jak hmotného, tak procesního charakteru. Některé podstatné rozdíly jsou odůvodněné také existencí bilaterálních smluv uzavřených s třetími státy před vstupem do Evropské unie, resp. schengenského prostoru. Například dle dohody o bezvízovém styku mezi Českou republikou a Korejskou republikou, jsou občané Korejské republiky oprávněni pobývat na území České republiky 90 dní nad rámec obecného schengenského pravidla, na základě kterého mohou občané třetích zemí, jimž bylo udělené tzv.

schengenské vízum, resp. na kterých se vízová povinnost nevztahuje (například občané Korejské republiky) pobývat v rámci schengenského prostoru maximálně 90 dnů během každých 180 dní. V praxi to znamená, že občan Korejské republiky, který pobýval na území Slovenské republiky bez povolení k pobytu po dobu 90 dnů během jakýchkoliv 180 dnů a je tedy povinen vycestovat z území schengenského prostoru, má možnost vycestovat do České republiky, kde je oprávněn pobývat po dobu dalších 90 dnů. V této souvislosti je zapotřebí upozornit na skutečnost, že jeho oprávnění se vztahuje výlučně na území České republiky a z uvedeného důvodu je na vycestování ze schengenského prostoru zapotřebí využít přímý let nebo tranzit mimo státy Schengenu.

JUDr. Daniel Futej, PhD.,
partner

Mgr. Dalimir Jančovič,
advokátní koncipient

[FUTEJ & Partners, s.r.o.](#)

Radlinského 2
811 07 Bratislava

Tel: +421 2 5263 3161
Fax: +421 2 5263 3163
e-mail: futej@futej.sk

Pobočka advokátskej kancelárie v Prahe:

[Advokátní kancelář FUTEJ & Partners, s.r.o.](#)

Thákurova 676/3, Dejvice,
160 00 Praha 6

Tel: 00420 777 111 427

e-mai: futej@futej.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Fotbaloví agenti vs. FIFA ve světle stanoviska generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie](#)